

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus XVII. De activa dispensatione legis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

probationi in genere, v. g. quòd accusatus sit bonæ famæ, &c.

1096. Not. 2. eandem regulam limitati, ut non procedat. 1. Quando genus, & species se invicem compatiuntur; Bartolus L. *Servo*, ff. de *peculio leg.* Ratio est ex num. 1092. 2. Quando genus, & species apponuntur favore ejusdem personæ; Tuschus *cit. conclus.* 36. n. 79. 3. Quando species præcisè accedit generi. Nam prorogato genere prorogatur species; Tuschus *cit. n.* 80. 4. In jurisdictionibus, quia si datur in genere, & in specie, potius concessa censentur cumulativè, quàm derogativè; ita Tuschus *cit. n.* 102. 5. In generalibus literis gratiæ ad beneficia. Nam his non derogatur per speciales posteriores, quando per generales est jus quæsitum; secùs si effectus penderet ab eventu incerto; ita Tuschus *cit. n.* 101. 6. In diversis dispositionibus diverso tempore factis; vel quando specialis provisio ad diversum tendit finem, Barbosa *cit. limitat* 8. 7. In privilegijs; quia per privilegium speciale non derogatur generali; intellige in totum, & nulla facta mentione privilegij generalis; ita Sylvest. in *Summa V. privilegium q.* 10. ex c. *dudum*, §. *nos igitur*, & c. *quamvis tibi*, de *prebend. in 6.*

ARTICULUS XVII.

De activa dispensatione legis.

1097. **P**Otiorem hujus materiæ partem dedimus l. 4. *decret. q. ult. p. 2.* ubi actum est de dispensationibus in impedimentis canonicis conjugiorum. Unde in præfenti ea duntaxat insinuabimus, quæ inibi jam tradita sunt, exposituri reliqua ibidem prætermisissæ; est autem hæc quæstio, penes quem sit potestas dispensandi in lege, vel jure, proprio, vel alieno?

§. I.

Quid sit dispensatio legis, & quis ejus effectus?

1098. **D**ispensatio, prout hæc accipitur, est *juris alicujus relaxatio*, seu alicujus exemptio à legis obligatione, ut colligitur ex c. *de multa*, c. *Si qui*, l. q. 7. & ideo

Tom. I.

vocatur *moderatio canonum*, c. *Ipsa pietas*, §. *si inquirat*, 23. q. 4. Ex quo sequitur, *dispensare* hic idem esse, ac *aliquem solvere ab obligatione legis, seu juris*. Et quia fieri potest, quòd quis solvatur ab obligatione juris etiam municipalis, dispensatio non bene restringitur, ut sit solum *relaxatio juris communis*, de quo plura l. 4. *decretal. à n.* 2010.

Effectus autem dispensationis est, ut, quod de jure est illicitum, dispensatione fiat licitum. Hinc dispensatus in aliqua juris inhabilitate, fit habilis, æquè ac habilis naturaliter, seu habilis de jure communi. Nam fictio juris tantum operatur in casu ficto, quantum veritas in casu vero, L. *Filio*, ff. de *lib. & Posthum.* & factum *civiliter* eundem habet effectum, quem factum *naturaliter*, L. *sen*, ff. *mandat.* L. *Si mater*, C. de *justit.* Qualiter autem dispensatio differat à privilegio, legis interpretatione, irritatione, abrogatione, ac derogatione, diximus l. 4. à n. 2012.

Præter hæc not. 1. aliud esse dispensare *in lege propria*; aliud, *in voto, & juramento*. Nam dispensatio in votis aut juramenti nec validè fieri potest sine justa causa; secùs dispensatio in lege propria, ut dicemus n. 1127. deinde in lege propria dispensat Pontifex nomine suo; in votis nomine Christi, cujus vices agit, ut sentiunt complures; esto aliàs non sit dispensatio, saltem directæ in jure divino, sed directæ tantum interpretatione, vel subtractione materiæ, ut alibi diximus. 3. votum etiam voventis autoritate commutari potest, si priori materiæ substituatur aliam meliorem in ordine ad Dei cultum, & animæ suæ salutem; subditus autem legem commutare nequit.

§. II.

An in jus naturale, & divinum cadere possit dispensatio?

1101. **Q**uæstio 1. est, an dispensari possit in jure naturali divino? Resp. nullam dispensationem, propriè dictam, posse cadere in jus naturale divinum præceptivum, vel prohibitivum; ita Suarez l. 2. de *legib.* c. 14. n. 5. Nam ea, quæ naturali jure præcepta sunt, habent conformitatem; & quæ prohibita, difformitatem *necessariam cum recta ratione*; ergo sub ijs circum-

li 2

stantijs,

stantijs, sub quibus sunt sub jure naturali, id quod præceptum est, nequit fieri non præceptum; & quod prohibitum, fieri non prohibitum; quod tamen evenire deberet, si cadere posset sub dispensationem. Et ideo, cum dicitur: *quilibet Legislator in lege sua dispensare potest vel per se, vel per alium*, ad summum obtinet in lege positiva, sed non *necessaria*, seu naturali, de quo plura V. l. 4. decret. à n. 2015.

1102. Quæstio est 2. *an in jus positivum divinum cadere possit dispensatio?* de dispensatione, quam facit ipse Deus, vel alius ejus nomine, non est dubium; sed difficultas est, an alicui hominum Deus communicaverit potestatem, suo (nimirum Dei) nomine, dispensandi in jure divino positivo? plures tenere affirmativam diximus l. 4. n. 2020. probabiliorem tamen ibidem n. 2021. diximus negativam, nisi in casu pro quo habetur Dei revelatio, vel Ecclesiæ autoritas, pro tali concessione summo Pontifici facta. Cujus probationem, & contrariorum solutionem dedimus *loc. cit.* à n. n. jam citato.

§. III.

An, & qualiter Legislator dispensare possit in legibus à se conditis: aut inferior in lege Superioris?

1103. DE hac quæstione plura dedimus lib. 4. decret. ubi ad 1. quæstionem respondimus, posse, nisi affectæ sint majori vinculo, ut ibidem exposuimus à n. 2030. ubi etiam retulimus casus, pro quibus ea potestas limitatur. Ad 2. quæstionem respondent aliqui, posse inferiorem dispensare in lege Superioris *non reservata*, quoties ei non est interdictum; sed l. 4. à n. 2034. tanquam probabilius amplexi sumus, id inferiorem non posse, nisi expressè, vel tacitè illi concessum sit à Superiore; ubi pariter hujus opinionis attulimus probationes, & contrariorum solutionem. Quando autem censeatur inferiori tacitè concessum, ut dispensare valeat in lege Superioris, ibidem attulimus à n. 2038. quid verò possit inferior in lege Superioris in dubio, vel casu urgentis necessitatis? constat ex dict. *ibid.*

à n. 2043.

ARTICULUS XVIII.

De passiva dispensatione legis.

1104. Quæstio est, circa quos potestas dispensandi exerceri possit? communis responsio est, eam exerceri circa subditum. Nam actus dispensationis, seu exemptionis ab obligatione legis, non minus est actus jurisdictionis, quam condere legem, & obligationem; lege inducta, imponere; eo ipso autem importat in ferente legem, vel dispensante superioritatem, & in obligando, vel dispensando subjectionem. Difficultas est, an quilibet possit se subicere, seu inducere in se subjectionem, ut vi ejus ab illo, cui se subicit, relaxari, aut dispensari possit in lege?

§. I.

An quilibet Superior secum dispensare possit?

1105. Quæstio est 1. an secum dispensare possit in lege propria? hæc quæstio pendet ab ista, *an Legislator ligetur legibus à se conditis?* Ad hanc quæstionem respondimus superius à n. 551. ubi diximus Legislatorem non ligari suis legibus quoad vim coactivam, sed solum directivam, non in vi talis legis, sed in vi circumstantiæ, qua posita subintret jus naturæ, adstringens illum gubernare subditos etiam exemplò. Ex hoc responderetur, posse Superiorem dispensare secum solum indirectè in lege propria, tollendò scilicet illi comprehensionem suæ personæ (hoc enim pendet ab ejus voluntate) consequenter faciendò, ne sublata circumstantiâ, à qua pendet, lex naturæ subintret.

1106. Quæstio est 2. an Superior secum dispensare possit in lege Superioris, super his, in quibus potest cum subditis, ex potestate sibi, & officio suo à Superiore commissa? R. posse, nisi expressè prohibeatur. Hanc potestatem Superior subordinato non tantum quoad suos subditos, sed etiam quoad suam personam concedere potuit; & sic factum esse, ubi non est expressa prohibitio, rationabiliter suadet ex eo, ne Superiores deterioris conditionis dicantur, quam subditi; ita Sanchez l. 8. matr. D. 3. n. 9. Suarez l. 6. de legib. c. 12. n. 12.